

KUTSESTANDARD

Perelepitaja, tase 7

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Perelepitaja, tase 7	7

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus Perelepitaja pakub konfliktilahendusteenust abielu- ja perekonna vaidlustes, sealhulgas abielulahutus ja lastega seonduv elukorraldus. Ta aitab erinevatel seisukohtadel olevatel partneritel sõlmida mõlemaid osapooli rahuldavaid kokkuleppeid. Perelepitaja juhib osapooltevahelist läbirääkimisprotsessi, tagades toetava keskkonna, soodustades üksteisemõistmist, arusaamist ja koostööd. Ta võimaldab leida lahendusi probleemidele kohtuväliselt, aitab lapsevanematel sõlmida lapse arengulisest vajadusest lähtuvaid kokkuleppeid. Teeb vajadusel koostööd teiste erialade spetsialistidega. 7. taseme perelepitaja on võimeline töötama ka unikaalsete ja erakordsete juhtumite lahendamiseks. Tänu suuremale kogemusele kasutab mitmekesisemaid töömetoodikaid. Lisaks tegeleb ta sihipäraselt valdkonna arendamisega. Perelepitaja töötab sotsiaalteenuseid või õigusabi pakkuvates asutustes, erapraksises.
A.3 Töö keskkond ja eripära Perelepitajal on tööks sobiva sisustusega eraldi tööruum (istekohad, laud, lukustatav kapp jms.). Perelepitaja tööaeg on paindlik ja jaguneb tööks klientidega tööruumides, iseseisvaks tööks, koostööks teiste erialade spetsialistidega ja enesetäiendamiseks. Töö nõuab vaimset pingutust, head pingetaluvust, konfliktijuhtimisoskust, keskendumisoskust ja paindlikku reageerimist olukorrale. Perelepitaja järgib oma töös kutse-eetika põhimõtteid ning tagab oma klientide eraeluandmete ning protsessis selgunud informatsiooni konfidentsiaalsuse.
A.4 Töövahendid Perelepitaja peamiseks töövahenditeks on sekkumist toetavad abi- ja sidevahendid
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused Perelepitaja töös on oluline eneseväljendusoskus, kehtestamisoskus, usaldusväärsus, analüüsioskust, empaatilisus, tolerantsus, pingetaluvus, ausus, iseseisvus, paindlikkus ja loovus.
A.6 Kutsealane ettevalmistus Perelepitajana töötamine eeldab kõrgharidust, soovitatavalt psühholoogia, sotsiaalteaduste või õigusteaduste erialalt ning perelepitusalast väljaõpet. 7. taseme perelepitaja on läbinud perelepitajate täiendõppe, töötanud vähemalt 20 menetluses võetud juhtumiga, on läbinud 30 supervisioonitundi ja on ise superviseerinud vähemalt 5 juhtumit (kaasused peavad olema dokumenteeritud).
A.7 Enamlevinud ametinimetused Levinud on järgmised ametinimetused: perelepitaja ja lepitaja.
A.8 Regulatsioonid kutsealal tegutsemiseks Lepitusseadus

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Selle kutse taotlemisel on nõutav kõikide kompetentside (B.2.1 – B.2.4) tõendamine.

B.2 Kompetentsid

B.2.1 Perelepituse kavandamine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad: (kuidas teeb)

- 1) Kogub juhtumi kohta esmase info lähtudes asjakohasusest ja seadusandlusest ning ja töötleb kogutud andmeid
- 2) Olemasoleva informatsiooni põhjal määratleb juhtumi tüübi ja loob lahenduskäigu visiooni
- 3) Analüüsib kogutud andmed ja töötleb neid vajadusel arvutis
- 4) Otsustab kogutud teabe alusel juhtumi menetlemise otstarbekuse
- 5) Annab kogutud teabe alusel vajalikku tagasisidet ja pakub võimaluse menetluse alustamiseks
- 6) Kavandab andmete analüüsist tulenevalt protsessi logistika: vajadusel kaasab kaaslepitaja või võtab kontakti teiste erialade spetsialistidega, nt. jurist, tõlk jms

Teadmised: teab ja mõistab

- 1) infokogumise viise ja meetodeid (intervjuu, vaatlus, andmebaasidest otsimine, võrgustikuotsing)
- 2) eesti keele valdamist tasemel C1 ja lisaks kahe võõrkeele valdamist tasemel B2
- 3) asjakohast seadusandlust
- 4) andmeanalüüsi meetodeid (statistilised, sisuanalüüs)
- 5) arvuti kasutamise oskuseid
- 6) lepitusprotsessi näidustustusi ja vastunäidustusi
- 7) tagasiside andmise põhimõtteid
- 8) lepitusprotsessi ülesehitust, lepitajate võrgustikku, kaasnevate valdkondade spetsialiste

B.2.2 Perelepituse läbiviimine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad: (kuidas teeb)

- 1) Tutvustab osapooltele perelepitusprotsessi ülesehitust, eesmäärke, põhielemente
- 2) Lepib osapooltega reeglites kokku, loob ja hoiab osapooltega usaldusväärset kontakti
- 3) Kogub ja korrastab osapoolte informatsiooni
- 4) Selgitab välja osapoolte huvid ja võimalused
- 5) Sekkumine:
 - a. Reguleerib osapoolte omavahelist suhtlust, juhib ja vahendab läbirääkimist
 - b. Soodustab ja julgustab osapoolte koostöövalmidust
 - c. Hindab osapoolte motivatsiooni protsessil osalemiseks
 - d. Nõustab ja annab vajadusel kodutöid
 - e. Rakendab uuenduslikke meetodeid vastavalt juhtumi tüübile
- 6) Mudeldab osapooltele suhtlemis- ja konfliktilahendusoskuseid
- 7) Analüüsib perelepituse tulemuslikkust
- 8) Täpsustab ja vormistab lahendusi ning kokkuleppeid
- 9) Teeb koostööd kolleegide ja teiste erialade spetsialistidega
- 10) Järgib konfidentsiaalsusreegleid

Teadmised: teab ja mõistab

- 1) intervjuu struktuuri ja -tehnikaid
- 2) suhtlemispsühholoogia aluseid: kontaktloomise ja -hoidmise võtted kuulamistehnikaid, mõjustamise psühholoogiat, konfliktijuhtimise ja koostöö mudeleid
- 3) motivatsioonipsühholoogiat
- 4) arengupsühholoogiat, isiksusepsühholoogiat, lastepsühholoogiat
- 5) perekonna psühholoogiat, lähisuhete spetsiifikat ja dünaamikat
- 6) kriisipsühholoogiat, kaotuskogemuse dünaamikat
- 7) protsessijuhtimist
- 8) tagasisidestamise põhitõdesid

- 9) grupidünaamikat
- 10) asjakohaseid õigusakte
- 11) lepitusprotsessi ülesehitust, võimalusi ja põhireegleid
- 12) lepingu koostamise elemente, põhimõtteid ja ülesehitust ning tunneb asjakohast sõnavara
- 13) lepitus- ja läbirääkimisprotsessi
- 14) probleemvaldkonnas osalejate sageli esinevaid probleeme ja nende võimalikke lahendusi
- 15) lepitamise erinevaid sekkumisviise ja tehnikaid, nõustamistehnikaid, sekkumisviiside näidustusi ja vastunäidustusi
- 16) alternatiivsete lahenduste genereerimise võtteid, kaasaegset lahenduspraktikat
- 17) teiste erialaga külgnevate spetsialistide põhipädevusi

B.2.3 Laste intervjuerimine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad

- 1) Kasutab lapse eale vastavaid küsitlemistehnikaid ja meetodeid
- 2) Analüüsib lastelt saadud informatsiooni
- 3) Peegeldab analüüsitud ja sünteesitud materjali põhjal laste vajadusi nende vanematele
- 4) Juhendab vanemaid oma laste toetamisel
- 5) Juhendab vanemaid andma selgitusi lastele omavaheliste kokkulepete kohta
- 6) Aitab välja selgitada laste huvid ja vajadused vanematega seoses

Teadmised: teab ja mõistab

- 1) laste küsitlemise tehnikaid (sh loovtehnikaid)
- 2) analüüsiprotsessi
- 3) mõjutamise psühholoogiat, perekonnapsühholoogiat, arengupsühholoogiat, lapsepsühholoogiat
- 4) asjakohaseid õigusakte (teavitab vanemaid laste õigustest)
- 5) teenindus- ja nõustamispõhimõtteid

B.2.4 Kutsealase tegevuse juhendamine ja arendamine

EKR tase 7

Tegevusnäitajad (kuidas teeb)

- 1) Viib läbi perelepitusalaseid koolitusi
- 2) Juhendab madalama kutsetasemega perelepitajaid
- 3) Superviseerib kolleege (kovisioon)
- 4) Superviseerib juhendatavaid
- 5) Analüüsib ja sünteesib uusi ja keerulisi kutsealaseid ideid
- 6) Loob uusi kutsealaseid meetodeid ja tehnoloogiaid
- 7) Arendab ja kavandab töövaldkonda ning prognoosib nende mõjusid
- 8) Täiendab end erialaselt
- 9) Viib läbi valdkonnapõhiseid uurimusi
- 10) Arendab valdkonda
- 11) Teeb koostööd rahvusvaheliste erialaorganisatsioonidega

Teadmised: teab ja mõistab

- 1) juhendamise, motiveerimise ja tagasisidestamise põhimõtteid
- 2) koolitusprotsessi ülesehitust ja läbiviimise põhimõtteid
- 3) andragoogika põhialuseid
- 4) kaasaegseid uurimismeetodeid
- 5) ko-visiooni praktikad
- 6) supervisiooni praktikad
- 7) analüüsi ja sünteesi meetodeid
- 8) lepitamise rahvusvahelist praktikad
- 9) kutsealase arengu protsesse, loogikat
- 10) Eesti lepitusvõrgustikku ja selle ülesehituse ja toimimise aluseid
- 11) teavitustöö (PR) põhialuseid
- 12) andmekaitsemeetodeid
- 13) lepitust reguleerivaid õigusakte

C-osa **ÜLDTEAVE JA LISAD**

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	05-08122010-2.2/1k
2. Kutsestandardi koostajad	Anneli Liivamägi, Eesti Lepitajate Ühing Anu Ammer, Viru Maakohus Marika Kivik, Tallinna Psühholoogiline Kriisiabi Helle Niit, Eesti Lepitajate Ühing Arno Baltin, Tallinna Ülikool Anne Rähn, Sotsiaalministeerium
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	5
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	08.12.2010
6. Kutsestandard kehtib kuni	25.11.2015
7. Kutsestandardi versiooni number	1
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2635 Sotsiaaltöötajad ja nõustajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Family Mediator, level 7
C.3 Lisad	
Lisa 1 Töösad ja tööülesanded	